

Učitelé zvýhodňují dívky ve známkách

Studie: Pedagogové promítají do známek kromě znalostí také píle a svědomitost. V tom chlapci zaostávají

**MICHAELA TĚŠÍNSKÁ
MARTIN RYCHLÍK**

PRAHA „Syn měl na vysvědčení dvojku z českého jazyka. Má se vůbec hlásit na osmileté gymnázium?“ ptá se na internetu Šárka Novotná ostatních rodičů, jejichž páťáci již přijímací zkoušky podstoupili. Podobná úvaha není v těchto dnech ojedinělá. Do pátku musejí žáci hlásit se na víceletá gymnázia, ale i jiné střední školy odevdat přihlášky. A právě u ně-

kterých chlapců může převážit rozhodnutí přihlášku raději nepodat.

Ukazuje to mimo jiné nová studie think tanku IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR a CERGE-EI, kterou mají LN exkluzivně k dispozici.

Hlavním důvodem jsou známky na vysvědčení. Podle autorky studie Miroslavy Federičové učitelé do známkování kromě znalostí a dovedností žáků promítají i kritéria jako píle, svědomitost nebo třeba trpělivost. A v těch chlapci opro-

„Děvčata jsou zkrátka pečlivější. Na druhém stupni se to ale vyrovnává.“

Ředitel
českobudějovické
školy Pravoslav
Němeček

ti dívkám zaostávají. „Dvojky z češtiny nebo matematiky mají potenciál odrazovat žáky od podání přihlášek,“ píše Federičová. Podle ní chlapci s horšími známkami na vysvědčení dosahují v mezinárodních srovnávacích testech stejných výsledků jako ve škole lépe ohodnocená děvčata. Z celkového počtu žáků studuje na víceletých gymnáziích 54 procent dívek, na čtyřletých dokonce 63 procent.

Ředitel českobudějovické základní školy Pravoslav Němeček

připouští, že zvláště na prvním stupni hraje píle a pečlivost ve výsledné známce z předmětu svou roli: „Děvčata jsou zkrátka pečlivější. Na druhém stupni se to ale vyrovnává.“ Současný systém známkování neuznává: „Rodiče ho upřednostňují,“ tvrdí.

Pro ředitelku pražského gymnázia Renatu Schejbalovou není vysvědčení ze základní školy ukazatelem, co žák umí: „Každá škola hodnotí žáky po svém.“

Pokračování na straně 3

Učitelé zvýhodňují dívky ve známkách

Dokončení ze strany 1

Žáci pátých tříd podstupují jednotné přijímací zkoušky, které organizuje stát. Výsledek tohoto klání má průměrně váhu 75 procent celkového verdiktu. Zbytek bodů může páták „nahnat“ právě vysvědčením nebo účastí na školních olympiádách. A kdo podstoupil přijímací zkoušky, dobře ví, že záleží na každém bodu.

Autoři se podívali do výsledků mezinárodního testování čtvrtáku a pátáků. Žáci rozdělili do skupin podle šance na přijetí na gymnázia. V té nejlepší skupině má na vysvědčení jedničku z matematiky i českého jazyka 95 procent dívek, ale pouze 85 procent chlapců.

Ve druhé nejúspěšnější skupině, tedy mezi 80. a 90. percentilem, má na vysvědčení jedničky v obou předmětech ještě 83 procent dívek, chlapců již jen 57 procent.

„Systém známkování na vysvědčení dává žákům, rodičům a školám velmi hrubou informaci. Nejde jen o hrubost pěti známek, ale o velké rozdíly v přísnosti známkování a nejasnosti, co vše známky zohledňují,“ sdělil LN Daniel Münich, ekonom zabývající se oblastí vzdělávání a též výzkumný pracovník z ústavu CERGE-EI.

Záleží na každé škole

Ani podle ministerstva školství žádný předpis přesně nestanoví, za jaké znalosti má žák dostat jedničku, nebo naopak pětku. „To je definováno každou školou ve vlastních pravidlech hodnocení,“ napsala resortní mluvčí Aneta Lednová. Předběžné výsledky stu-

die ministerstvo hodnotit zatím nechce.

Učitelé nemusí žáky na vysvědčení hodnotit jen číslicí. Stále je to ale převažující způsob klasifikace. Z posledních dostupných údajů vyplývá, že více než polovina základních škol žáky jen známkuje a dalších zhruba třetina používá při hodnocení převážně známky. Pouze 6,5 procenta škol hodnotí slovně.

I když má dívka a chlapec stejné šance na přijetí, dívka se na osmileté gymnázium přihlásí s větší pravděpodobností

Subjektivní hodnocení žáků učitelem se podle autorky studie Federičové stává problémem ve chvíli, kdy ovlivňuje životní rozhodnutí žáka, zda se přihlásit na určitý typ školy.

„Je to větší problém v zemích, kde se taková rozhodnutí musejí dělat již ve velmi nízkém věku a kde je obtížné srovnat vlastní dispozice žáka s ostatními v celonárodním měřítku, což je právě případ České republiky,“ upozorňuje Federičová.

S tím, že by k rozdílům ve známkování docházelo jen na prvním stupni základních škol, Münich

úplně nesouhlasí: „Starší výzkumy, například od sociologa Petra Matějů nebo Tomáše Protivinského, ukazují, že tyto rozdíly existují i na konci druhého stupně. Ale toto není pouze český fenomén.“

Chlapci mají v průměru horší známku z matematiky i českého jazyka. Když se ale autorka podívala podrobně na výsledky anonymního mezinárodního testování čtvrtáků a pátáků, znalosti jednotlivých pohlaví se projevily jinak. „Chlapci dosahují v průměru významně lepší test skóre než dívky v matematice a naopak významně horší než dívky ve čtení,“ napsala Federičová.

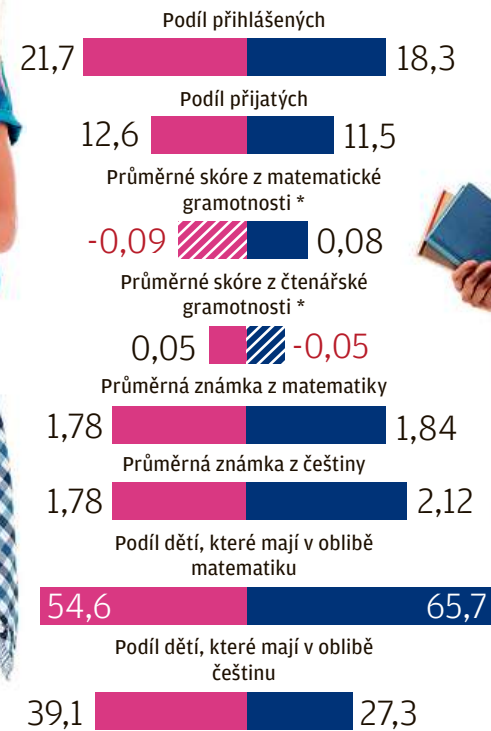
„Ukazuje se, že i když má dívka a chlapec stejné šance na přijetí, dívka se na osmileté gymnázium přihlásí s větší pravděpodobností. To přispívá tomu, že na osmiletá gymnázia je přijímáno více dívek než chlapců,“ dodává Federičová, autorka studie.

„K nám se hlásí žáci se samými jedničkami, maximálně s jednou dvojkou. Ať už je to holka, nebo kluk,“ sdělila LN Renata Schejbalová, ředitelka pražského Gymnázia Nad Štolou. I proto může i jedna dvojka na vysvědčení žáka od podání přihlášky odradit.

Jak probíhá hodnocení takových žáků na základních školách, nechce posuzovat. Tomu, že jsou chlapci hodnoceni hůře, podle svých slov ale „klidně věří“. „Kluci jsou neposední a při psaní škrábou... Pro nás je ale při přijímacím řízení vypovídající jednotná a naše školní zkouška,“ dodává Schejbalová. Rodiče ani páťáci-kluci by se tak neměli nechat odradit.

Základní charakteristika testovaných žáků z 4. a 5. tříd základních škol

* Skóre v testech z matematiky a češtiny jsou normalizované, s průměrem nula a odchylkou jedna

Zdroj: Výpočty CERGE-EI na základě mezinárodního testování žáků TIMSS a PIRLS a CloSE

Dívky na středních a vysokých školách

